

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
Ensenyament de Dret

DRET INTERNACIONAL PRIVAT

QUART CURS
Segon Quadrimestre
CURS 2001-2002

Assignatura Obligatòria
Crèdits Totals: 9

PROFESSORS:
Beatriz Añoveros Terradas

ENSENYAMENT DE DRET
CREDIT: 9 (6 TEÒRICS I 3 PRÀCTICS)

ASSIGNATURA TRONCAL - SEGON QUADRIMESTRE

Dret internacional privat

Professora de l'Àrea de Dret internacional privat
Beatriz Añoveros Terradas

PROGRAMA

I. INTRODUCCIÓ I FONTS

Tema 1. Els pressupòsits del Dret Internacional privat i els factors d'evolució i canvi. La pluralitat i diversitat dels ordenaments jurídics. L'anomenat *tràfic privat internacional*. La influència sobre el Dret Internacional privat de les modificacions sotertes en el tràfic extern: especial referència a la Comunitat Europea.

Tema 2. Objectiu, contingut i naturalesa del Dret Internacional privat

Matèries integrants del Dret Internacional privat: diverses concepcions. La inclusió del Dret penal internacional, del Dret fiscal internacional i del Dret laboral internacional. L'anomenada *dimensió interna* del Dret Internacional privat. Les relacions entre les matèries que integren el Dret Internacional privat. La naturalesa del Dret Internacional privat.

Tema 3. Fonts del Dret Internacional privat

El sistema de fonts del Dret Internacional privat: Dret Internacional privat autònom i Dret Internacional privat convencional. Treus generals de l'actual procés de codificació estatal del Dret Internacional privat: estudi de les codificacions més recents. El Dret Internacional privat convencional: classificació. Especial referència als convenis *erga omnes*. El Dret Internacional privat en el marc de les organitzacions internacionals. Especial referència a la Conferència de La Haya de Dret Internacional privat. La societat internacional de comerciants i l'anomenada "*nova lex mercatoria*".

Tema 4. Dret Internacional privat i Comunitat Europea

La integració comunitària i el Dret Internacional privat: peculiaritats. Tècniques de reglamentació utilitzades. Realitzacions i projectes: a) dret derivat; b) convenis complementaris entre els Estats membres. El paper del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees.

Tema 5. Fonts del Dret Internacional privat espanyol

Evolució històrica. La Constitució de 1978 i el Dret Internacional privat. Les modificacions més recents del Dret Internacional privat autònom. Participació d'Espanya en el procés de codificació internacional. Espanya i la Comunitat Europea.

II. DRET PROCESSAL CIVIL INTERNACIONAL

Tema 6. La competència judicial civil internacional

Concepte i delimitació. Límits internacionals a l'establiment de la competència dels tribunals interns. El sistema espanyol de competència judicial internacional: la Llei orgànica del Poder Judicial del 1985. El Conveni de Brussel·les (1968) i el Conveni de Lugano (1988) sobre competència judicial, reconeixement i execució de decisions: la incorporació

d'Espanya al Conveni de Brussel·les (Conveni de Sant Sebastià de 1989).

Tema 7. Els criteris d'atribució de competència judicial internacional

L'atribució de la competència judicial internacional: competències exclusives, generals, especials i exorbitants. La submissió expressa i tàcita. La comprovació de la competència judicial internacional. La litispendència internacional. Jerarquització i articulació de les diferents competències.

Tema 8. El procés amb elements estrangers

El dret aplicable al procés. Les parts en el procés: capacitat i representació. El benefici de justícia gratuïta. Caució d'arrelament en judici. La prova en el procés amb elements estrangers. Els documents atorgats en un país estranger.

Tema 9. L'assistència judicial internacional en matèria civil i mercantil

Concepte. Les formes de comunicació entre tribunals de diferents països. Les notificacions al estranger. L'obtenció de proves al estranger.

Tema 10. Reconeixement i execució de decisions estrangeres

La distinció entre reconeixement i execució. El sistema espanyol vigent: a) règim convencional: especial referència al Conveni de Brussel·les; b) règim de reciprocitat; c) règim legal supletori. Procediment d'execució de decisions estrangeres a Espanya. El reconeixement de documents i actes.

III. LA REGLAMENTACIÓ DEL TRÀFIC PRIVAT INTERNACIONAL

A) Les tècniques de reglamentació del tràfic privat internacional

Tema 11. Qüestions generals i tècniques directes

La pluralitat de tècniques de reglamentació del tràfic extern. La utilització i articulació de les diferents tècniques de reglamentació del tràfic extern. A) *Les normes d'aplicació immediata*. Concepte i fonament. Estructura. Funció. Com són considerades quan es troben dins ordenaments estrangers. B) *Les normes autolimitades*. Estructura. Funció. C) *Les normes materials de Dret Internacional privat*. Concepte. Estructura. Classificació. Referència especial a les normes materials de Dret Internacional privat d'origen convencional: el dret uniforme. Les normes d'aplicabilitat del dret uniforme. Referència a l'anomenada "*nova lex mercatoria*".

Tema 12. La tècnica indirecta

D) *La norma de conflicte*. Concepte i naturalesa. Classes de normes de conflicte. Estructura: a) supòsit de fet; b) punt de connexió i classes; c) la conseqüència jurídica. E) *Les normes per a l'aplicació de les normes de conflicte*. F) *L'articulació de les diverses tècniques de reglamentació del tràfic extern*.

B) Problemes d'aplicació de les normes de Dret internacional privat

Tema 13. El problema de les qualificacions

Plantajament en relació a les diverses normes. Aspectes que compren. Solucions doctrinals, legislatives i jurisprudencials. Les anomenades *qualificacions autònomes*.

Tema 14. El reenviament

Plantajament en l'aplicació de les normes de conflicte. Classes. El reenviament en el dret comparat. Polèmica clàssica i revisió actual: el *conflicte de sistemes*. Dret internacional privat espanyol autònom i convencional. L'anomenat *dobte reenviament* o *reenviament total*.

Tema 15. La remissió a un ordenament plurilegislatiu

Plantajament. L'anomenada remissió *ad intra* i la remissió *ad extra*. Possibles solucions. Dret espanyol autònom i convencional.

Tema 16. La qüestió preliminar

Plantajament en relació a les diverses matèries integrants del Dret internacional privat. Caracterització. Possibles solucions. Relació amb d'altres problemes.

Tema 17. L'aplicació del dret estranger

Idees generals. Naturalesa de la llei estrangera declarada aplicable. L'al·legació i la prova del dret estranger. Règim convencional sobre informació del dret estranger. Recursos judicials en el control de l'aplicació del dret estranger: possibilitats. Dret espanyol.

Tema 18. Les excepcions a l'aplicació del dret estranger

Idees generals. A) *L'ordre públic*: Concepte ampli. Manifestacions en les diverses matèries integrants del Dret internacional privat. Dret espanyol. B) *El frau a la llei*: Concepte. Naturalesa. Distinció de figures afins. Manifestacions en les diverses matèries integrants del Dret internacional privat. Dret espanyol. C) *La possibilitat d'altres excepcions*.

Tema 19. El problema de l'adaptació i els conflictes mòbils

Plantajament: la pluralitat de lleis aplicables. Classificació doctrinal dels supòsits d'adaptació: l'adaptació *strictu sensu*, la substitució i la transposició (el conflicte mòbil).

Tema 20. Problemes temporals del Dret internacional privat

La dimensió temporal de les normes de Dret internacional privat. La successió en el temps de les normes internes de Dret internacional privat. La successió en el temps de les normes del dret estranger aplicable.

C) Els conflictes de lleis i els estats plurilegislatius

Tema 21. Conflictes de lleis interns i internacionals

Especificat i pressupòsits del fenomen de la plurilegislatió: conflictes interpersonals i interterritorials. La qüestió de la integració dels conflictes interns en el Dret internacional privat: diverses posicions. Criteris per regular-los en els estats plurilegislatius. Matèries objecte de plurilegislatió i connexions.

Tema 22. Dret interregional espanyol

Idees generals. La Constitució de 1978 i la recent jurisprudència del Tribunal Constitucional en matèria de competències de les comunitats autònomes. Els principis constitucionals i la Llei 11/1990, de 15 d'octubre: la sentència del Tribunal Constitucional de 6 de juliol de 1993. Els procediments tècnics de reglamentació en el Dret interregional espanyol. Particularitats de l'aplicació de la norma de conflicte en l'àmbit interregional. El *veïnage civil*: Concepte i funció. Adquisició del veïnage civil: a) adquisició originària; b) opció; c) adquisició per residència. La prova del veïnage civil. Veïnage civil de qui adquireix o recupera la nacionalitat espanyola.

IV. L'APLICACIÓ ALS PROBLEMES ESPECÍFICS

A) Qüestions comunes

Tema 23. L'estatut personal

Evolució històrica i significat actual. La llei aplicable a l'estatut personal: a) *La nacionalitat*: principals qüestions que planteja en la determinació del tribunal competent i de la llei aplicable. L'aplicació del dret estranger de nacionalitat; b) *El domicili*: concepte en el dret comparat i en el dret espanyol; c) *La residència habitual*: la importància creixent. La residència habitual en el Dret internacional privat espanyol. Les excepcions a l'aplicació de la llei personal. L'anomenada *excepció d'interès nacional*.

Tema 24. La personalitat jurídica i la capacitat de les persones físiques

Inici i extinció de la personalitat. Referència especial a la premortència. Els drets de la personalitat. El dret al nom. La distinció entre capacitat jurídica i capacitat d'obrar en el Dret internacional privat. Circumstàncies modificadores de la capacitat: a) protecció dels incapacitats: a) protecció de menors; examen especial de la subtracció internacional de menors; b) protecció d'adults que pateixen incapacitació.

Tema 25. La forma dels actes jurídics

La distinció entre fons i forma dels actes jurídics. La llei aplicable a la forma dels actes jurídics. La regla *locus regit actum*: significat i evolució històrica. Excepcions. Validesa formal dels actes realitzats a l'estranger. Els convenis internacionals i la forma dels actes jurídics.

Tema 26. El fons dels actes jurídics

La determinació de la llei aplicable al fons dels actes jurídics. Connexió subjectiva i connexió objectiva. Significat de l'autonomia de la voluntat en el Dret internacional privat.

Funció i límits de l'autonomia de la voluntat. La connexió objectiva.

B) Dret de família i successions

Tema 27. El matrimoni: celebració

Evolució històrica i incidència de la Constitució espanyola de 1978: la família com a objecte de protecció. La celebració del matrimoni: condicions de forma. Especial referència a les recents modificacions en matèria de celebració religiosa de matrimoni. Condicions de fons: la capacitat per contraure matrimoni.

Tema 28. El matrimoni: nul·litat, divorci i separació

Incidència de la Constitució de 1978. Competència dels tribunals en matèria de nul·litat, divorci i separació. La nul·litat del matrimoni. Efectes del matrimoni putatiu. La separació i el divorci: llei aplicable i el seu àmbit. La llei aplicable als efectes de la dissolució del matrimoni. Les mesures provisional. Reconeixement i execució de decisions estrangeres i de resolucions eclesiàstiques en la matèria.

Tema 29. El matrimoni: efectes jurídics

La Constitució de 1978 i les normes de conflicte en matèria d'efectes del matrimoni: la llei 11/1990, de 15 d'octubre. Les relacions personals entre els cònjuges. Els efectes patrimonials del matrimoni: problemes que es plantegen. Capitulacions matrimonials. Les connexions subsidiàries. Peculiaritats del dret interregional espanyol.

Tema 30. La filiació

L'evolució del dret espanyol. Conflicte de lleis i conflicte d'autoritats en matèria de filiació. *Filiació per naturalesa*: filiació matrimonial i filiació no matrimonial. Establiment. *Filiació adoptiva*: evolució. La cooperació d'autoritats en matèria d'adopció: el Conveni de La Haya de 29 de maig de 1993. Autoritat competent i llei aplicable en matèria d'adopció. El reconeixement de les adopcions efectuades a l'estranger. Principis constitucionals i efectes de la filiació.

Tema 31. L'obligació d'aliments entre parents

Llei aplicable. Cooperació internacional entre autoritats. Execució de decisions estrangeres.

Tema 32. Les successions

Llei aplicable a la successió: els sistemes d'unitat i de fraccionament. El Conveni de La Haya de 1989 sobre llei aplicable a les successions per causa de mort: la successió testada: a) capacitat per testar; b) forma del testament; c) contingut del testament. La successió contractual. La successió intestada: referència a la successió intestada en el supòsit d'absència de parents criats. Disposicions comunes als diversos tipus de successió. Peculiaritats del dret interregional espanyol.

C) Dret patrimonial

Tema 33. Els subjectes del comerç internacional

Idees generals. A) *El comerciant individual*: diversos problemes. B) *Les societats*: significat i abast de la nacionalitat de les societats. L'àmbit de la llei aplicable a les societats. El reconeixement de la personalitat jurídica de les societats. Filials i sucursals. Altres formes d'actuació internacional de l'empresa. El trasllat de seu social. La fusió internacional de societats. Les societats i la Comunitat Europea. L'Agrupació Europea d'Interès Econòmic. El projecte de Societat Europea. L'emissió i circulació de títols valors emesos per societats mercantils. C) *La representació comercial*: la relació interna i les relacions externes: problemes que plantegen. La llei aplicable i el seu abast.

Tema 34. La fallida

Peculiaritats de la crisi de l'empresa amb elements estrangers. Els principis d'unitat i universalitat i de pluralitat i territorialitat en matèria de concurs. La competència judicial internacional en matèria de concurs. Llei aplicable a la fallida: matèries excloses del seu àmbit. Especial referència als efectes de concurs sobre la persona i el patrimoni del deutor. Reconeixement i execució de decisions en matèria de fallida. Dret espanyol: projecte de reforma. El conveni del Consell d'Europa de 5 de juny de 1990. La nova temptativa comunitària en matèria de fallida.

Tema 35. L'arbitratge de Dret internacional privat

L'importància de l'arbitratge en el comerç internacional. Fons: Classes d'arbitratge. El conveni d'arbitratge. El procediment arbitral. Llei aplicable. L'execució de laudes arbitrials.

Tema 36. Els actes i contractes internacionals

La determinació del caràcter internacional dels contractes: criteris jurídics i criteris econòmics. La contractació clàssica i les noves formes de contractació. La importància de les clàusules generals. La llei aplicable al contracte. El Conveni de Roma sobre llei aplicable a les obligacions contractuals de 1980. L'entrada en vigor del Conveni d'adhesió d'Espanya i Portugal al Conveni de Roma, de 18 de maig de 1992. La connexió objectiva: connexions rígides i connexions flexibles. Àmbit de la llei aplicable. La incidència de normes imperatives. *La protecció de la par part débil* a la contractació internacional.

Tema 37. Els diferents tipus de contractes: la compra venda comercial internacional

Els diferents tipus de contractes: importància de la compra venda comercial internacional. Les tècniques de reglamentació i la compra venda comercial internacional. El Conveni de Viena de 1980. Els contractes tipus i les condicions generals de venda. La llei aplicable al contracte de compra venda i a la transferència de propietat. Prescripció en matèria de compra venda comercial internacional. Qüestions particulars: a) la transmissió de riscos; b) la clàusula de reserva de domini; c) responsabilitat per danys causats pels objectes venuts. Els contractes de transferència de tecnologia. Els contractes de distribució.

Tema 38. Obligacions extracontractuals

Idees generals. A) Obligacions *quasi-contractuals*: diferents supòsits i llei aplicable. B) *Obligacions quasi-delictuals*: concepte i delimitació en Dret internacional privat. Competència judicial internacional. Llei aplicable. Àmbit de la llei aplicable. Referència

especial als accidents de circulació per carretera, als danys derivats dels productes i a la competència deslleial.

Tema 39. Drets reals

La distinció entre béns mobles i béns immobles. Els drets reals sobre béns mobles i immobles: competència judicial i llei aplicable. a localització de la *lex rei sitae* en els supòsits de béns en trànsit i de conflicte mòbil. Adquisició dels drets reals. El contingut i els efectes dels drets reals. Conexions especials per a determinades categories de béns: la propietat intel·lectual. L'adquisició de drets reals per actes d'autoritat pública.

Tema 40. Els mitjans de pagament internacionals

Idées generals. Dret convencional: els Convenis de Ginebra de 1930 i 1931 en matèria de lletra de canvi, pagament i xec. L'acció de la UNCTRAL. Dret espanyol: la llei canviària i del xec de 1985. L'execució canviària dels títols estrangers

BIBLIOGRAFIA SUMÀRIA

- BORRAS, A.; BOUZA, N.; GONZÁLEZ CAMPOS, J.D.; VIRGÓS, M.: *Legislación básica de Derecho internacional privado español*, 10a. ed., Madrid, Tecnos, 2000
- FERNÁNDEZ ROZAS, J.C.; SÁNCHEZ LORENZO, S.: *Curso de Derecho internacional privado*, 3a. ed., Madrid, Civitas, 1996
- GONZÁLEZ CAMPOS, J.D.; FERNÁNDEZ ROZAS, J.C.; GARAU, L.; CALVO, A.L.; VIRGÓS, M.; AMORES, M.A.; DOMÍNGUEZ, P.: *Derecho internacional privado. Parte especial*, 6a. ed., revisada, Madrid, Publicaciones del Centro de Estudios Superiores Sociales y Jurídicos Ramón Carande, 1995

Per la part relativa als conflictes de lleis de caràcter intern, BORRAS, A.: *Calificación, renvío y orden público en el derecho interregional*, Barcelona, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1984; de la mateixa autora, "Les ordres plurilègis dans le droit international privé", *Recueil des Cours de l'Académie de La Haye*, t. 249, 1994-V, pp. 145-368

AVALUACIÓ

L'assignatura té el caràcter quadrimestral. Cada alumne té dos convocatòries. L'examen escrit constarà d'una part teòrica i d'una part pràctica. Al llarg del curs es proposaran lectures i treballs sobre diversos temes relacionats amb l'assignatura.